

El bilingüisme de la senyora ministra

MARC ANTONI ADELL (psicòleg)

La ministra d'Educació, Mercedes Cabrera, ha promogut la publicació d'un decret que augmenta una hora a la setmana la classe de castellà en educació primària, a tot l'Estat, incloent-hi –i especialment considerats– els territoris amb llengua pròpia i diferent del castellà. L'«argument» del tal augment és garantir el «bilingüisme». On, però? Òbviament, als territoris on el castellà no és llengua pròpia, perquè a la resta de l'Estat –on el castellà és llengua única– sembla que no cal que l'alumnat siga bilingüe, ni tal sols mínimament. I això, tot i els avantatges –reconeguts secularment i *urbi et orbi*– del bilingüisme* i que ara la senyora ministra sembla abonar, també.

Una vegada més, però, resta palesa la malfiança del govern central(ista) envers les polítiques dels governs perifèrics, especialment en els àmbits educatius i culturals, malgrat la timidesa i cautela d'aquests governs. Però allò que resulta del tot sorprenent és el desconeixement que té la senyora ministra dels resultats més recents de les avaluacions escolars, els quals demostren que els alumnes bilingües tenen un nivell de castellà equiparable –i de vegades superior– al que tenen els alumnes monolingües. I no són avaluacions llunyanes, fetes per organismes aliens; són dades de l'INECSE (Instituto Nacional de Evaluación y Calidad del Sistema Educativo), dependent del seu propi ministeri. Així, en l'última avaluació sobre el coneixement de la llengua castellana,

feta per aquell organisme a tot l'Estat, en 2003, any de l'aplicació del projecte d'avaluació PISA (*Program International Students Avaluation*) i publicat en el 2004, les dades per al final de l'ensenyament primari (dotze anys) palesaren que el percentatge global d'assoliment de competència lingüística en castellà fou del 65% de mitjana, tant a l'Estat com als territoris de parla catalana, desglossat en un 63% de comprensió oral i escrita i un 73% en expressió escrita. A la secundària les dades eren quasi idèntiques en ambdós col·lectius d'a-

lumnes –al conjunt de l'Estat i als nostres territoris–: 64% de percentatge global d'assoliment de competència lingüística a l'Estat i 63% entre el nostre alumnat, bé que en comprensió oral i escrita la relació s'invertia lleugerament i donava un 69% al conjunt de l'Estat i un 72% en els nostres alumnes, mentre que l'expressió escrita s'igualava entre els uns i els altres, a la baixa, en un 58%. A tot això cal afegir-hi que dels estudis i investigacions més recents es desprèn que justament la competència lingüística més desfavorida a casa nostra no és la del castellà sinó la del català –un 72% per al castellà i un 68% per al català–. La qual cosa evidencia que, si cal una hora setmanal més de llengua al nostre alumnat, no és de castellà, precisament.

Per això, resulta com a mínim contradictori que es *castigue* l'alumnat bilingüe, exonerant el monolingüe, d'aquella mesura que la senyora ministra defensa. Allò que sí caldria reforçar, a la vista dels resultats de les investigacions esmentades, és, d'una banda, la llengua pròpia dels territoris perifèrics, i, de l'altra, generalitzar entre els monolingües castellans la introducció del coneixement de la resta de les llengües «espanyoles». Així, alhora que es generaria una «cosmovisió» de la riquesa lingüística de l'Estat als territoris castellanoparlants, el *transfer* aconseguit beneficiaria, de retruc, el seu castellà.

Definitivament, la senyora ministra hauria d'assessorar-se. ♦

**Caldria reforçar
la llengua pròpia
dels territoris perifèrics
i generalitzar entre
els monolingües
castellans
la introducció
del coneixement
de la resta
de les llengües
«espanyoles»**

BIBLIOGRAFIA

- AGUIRRE, J. (1982), «In search of a paradigm for bilingual education», *Bilingual Education Papers*, 5 (12).
- ADELL, M.A. (1986), «Llenguatge i comunicació: Bases psicològiques en l'aprenentatge de la llengua», *Revista de Psicologia y Pedagogía Aplicadas*, núm. 32, Institut Municipal d'Educació, València, pp. 7-26.
- AJURAGUERRA, J. de (1980), *Manual de psiquiatria infantil*, Toray-Masson, Barcelona.
- BAETENS-BEARDMORE, H. (1982), *Bilingualism: bases principles*, dins CLEVEDON, *Multilingual Matters*.
- BALLESTEROS, O. (1983), *Bilingual-bicultural education: an annotated bibliography*, Jefferson, McFarland.

- CHACÓN, F.F. et al. (1984), *Metodología en el estudio de las relaciones entre bilingüismo e inteligencia*, S.E.P.
- CUMMINS, J. (1980), «The cross lingual dimensions of language proficiency: implications for bilingual education and the optimal age issue», *Tesol Quaterly*, pp. 14-2 i 175-187.
- FANTINI, A.E. (1982), *La adquisición del lenguaje en un niño bilingüe*, Herder, Barcelona.
- GARDNER, R.C. & LAMBERT, W.E. (1972), *Attitudes and motivation in second language learning*, Rowley, Newbury House.
- LINZ, J. (1974), «A Multilingual Society with a Dominant World Language», dins *Multilingual Political Systems: Problems and Solutions*, Laval University. Quebec.
- MCRAE, K.D. (1964), *Switzerland, example of cultural coexistence*, Toronto.

- PLOURD, G. (1969), *Options politiques fondamentales de l'État plurilingue*, CIRB, Laval University, Quebec.
- SIGUAN SOLER, M. (1982), «Educación y pluralidad de lenguas en España», *Revista Occidente*, núm. 10-11. Madrid.
- SIGUAN SOLER, M. & MACKAY, W.F. (1986), *Educación y bilingüismo*, Santillana/Unesco, Madrid.
- TABOURET-KELLER, A. (1972), «A contribution to the sociological study of language maintenance and language shift», dins *Advances in the Sociology of Language*, Mouton, The Hague.
- UNESCO (1953), *The use of vernacular languages in education*, Unesco, París.
- VYGOTSKY, L.S. (1962), *Thought and language*, Mas M.I.T. Press, Cambridge.

* **Vegeu algunes referències que avalen l'alt valor —cognitiu, afectiu, cultural i social— del bilingüisme:**

— W. Penfield (citat per Ajuriaguerra, 1980) ha constatat l'extraordinària facilitat de l'infant bilingüe a sintonitzar amb l'interlocutor d'una o una altra llengua, per la capacitat de processament, emmagatzemament i de reacció —testing— de dades lingüístiques.

— Peal i Lambert, ja des de 1962, comprovaren com els escolars bilingües —franco/anglesos— a Montreal, ultrapassaven els monolingües anglesos en intel·ligència verbal i no verbal, en flexibilitat de pensament i en estructures cognitives més diversificades i creatives. Anisfeld, dos anys més tard (1964), confirmava aquells resultats.

— Successivament, Torrance a Singapur (1970), Balkan a Ginebra (1970), lanco-Worral a Sud-àfrica (1972), Ben-Zeev a Israel i Nova York (1972), Cummins i Gulustan a l'oest del Canadà (1973), Scott al mateix Montreal (1973) i Balkan (1979) obtenien resultats molt positius per als alumnes bilingües. A l'Estat espanyol són ja clàssiques les investigacions de K. Atutxa al País Basc (1976), d'O. Mestres (1972) i J. Arnau (1976) a Catalunya i J.L. Doménech (1990) a València i els treballs —des dels anys setanta— del Dr. Siguan en tot el nostre àmbit lingüístic. Tots conclouen que els bilingües avantatgen els monolingües en flexibilitat cognitiva, en pensament divergent, en pensament operacional concret, en major destresa per a la reorganització lingüística i en un domini més alt del codi lingüístic. Més encara, els bilingües, en acabar el tercer any, tenen el mateix domini del castellà que els monolingües castellans (Arнау, 1979). I és que, com confirma la tesi de Tabouret-Keller (citat per Ajuriaguerra, 1980), quan les condicions en la pràctica del bilingüisme tenen en compte les necessitats i possibilitats dels infants i s'integren en un marc d'educació «normal», el bilingüisme esdevé altament positiu. I això perquè:

- a) Es desenvolupa un alt índex de *transfer* del component abstracte de l'estructura lingüística, d'una llengua a l'altra.
- b) Es desenvolupa l'agilitat mental, en aplicar el codi lingüístic d'una manera multidireccional.
- c) Es reforça —per similitud o per contrast— cada codi lingüístic.
- d) S'amplia la dimensió cultural, en referència al de l'altra llengua.
- e) Es garanteix una major seguretat i estabilitat emocional al subjecte i
- f) Es facilita una més consolidada integració escolar i social.

I això no és una paradoxa, perquè els psicolingüistes han demostrat a bastament que el fenomen del *transfer* funciona d'una llengua a l'altra, reforçant la dinàmica neuronal i la competència recíproca en ambdues llengües.

Tot això esdevé permanentment i periòdicament avalat per les últimes investigacions, com ara en l'estudi que ha dut a terme el Grup de Recerca en Neurociència (GRNC) de la Universitat de Barcelona, adscrit al Parc Científic i al Departament de Psicologia Bàsica¹. Els resultats —que apareixen descrits i valorats en l'edició electrònica de la revista *Cognition*— demostren que els joves bilingües tenen un rendiment superior, en tasques d'atenció executiva, que no requereixen llenguatge formal. Així resulten avalades les investigacions anteriors, en reconèixer que la millora de les capacitats cognitives dels bilingües van més enllà del domini de les estratègies lingüístiques, pròpiament. L'estudi demostra que les persones bilingües estalvien fins a un 15% de temps en resoldre certes contradiccions perceptives. Això resulta especialment rellevant quan una reacció ràpida, en el moment de la conducció, pot esdevenir vital per a evitar un accident. Altres estudis també han palesat que el declivi cognitiu —en forma de pèrdues de memòria—, a partir dels 50 anys, apareix més tard en persones bilingües. És el que han demostrat un grup de científics canadencs, que avalen que els primers símptomes de demència senil apa-

reixen més tard en els subjectes bilingües que no en els monolingües². Fins i tot es fixa l'edat de mitjana de 75,5 anys per als primers i de 71,4 per als segons; és a dir, quatre anys més tard. S'afegeixen, així, nous àmbits de la personalitat dels subjectes —més enllà dels cognitius, afectius, culturals, socials o estrictament lingüístics—, que resulten beneficiats per la pràctica del bilingüisme, com ara el retard en l'aparició dels primers indicis de demència senil. Són les dades que explica Ellen Byalistok, professora de la Universitat de York (Canadà) i investigadora associada del Centre Baycrest de Recerca del Cervell i l'Envel·liment de la Universitat de Toronto; dades que publica la revista especialitzada *Neuropsychologia*. Així, després de trenta anys d'investigar els efectes del bilingüisme en l'aprenentatge i el desenvolupament cognitiu dels infants, l'equip de Byalistok amplia el seu camp de recerca als adults, conclouent que, una vegada controlats els factors socials i culturals que podrien interferir en els resultats, el bilingüisme apareix com l'únic factor que sembla explicar el retard en l'aparició dels primers símptomes de demència, com l'Alzheimer. L'explicació —d'altra banda ben lògica— estaria en el fet que les persones que són capaces d'expressar-se en més d'un idioma desenvolupen unes reserves cognitives que ajuden a conservar més temps en bon estat la plasticitat del cervell. I encara s'hi afegeixen els investigadors que afirmen que cap compost farmacològic no ha esdevingut tan eficient en la prevenció de la demència senil com la pràctica del bilingüisme. És el que conclou el doctor Morris Freedman (de la Universitat de Toronto i coautor de l'estudi de referència), expert en malalties neurodegeneratives.

Així, doncs, no falta raó a la senyora ministra quan defensa el bilingüisme. Ara bé, falta que l'apliqui als monolingües, no als qui ja són bilingües.

1. *Avui*, 17-2-2007

2. *Avui*, 13-1-2007

**TOTA LA VIDA
FENT GALETES**

Trias, Néts de Joaquim, SA
Tel. 972 841213 • Fax 972 842414

www.triasbiscuits.com

A/e: trias@triasbiscuits.com

Ctra. de Sils, 36 • 17430 Sta. Coloma de Farners